Melano.hu
A Közép-európaiak magazinja
Published on *Melano.hu* (https://www.melano.hu)

Lengyel-magyar barátság a szocializmusban

Létrehozás: 01/15/2016 - 16:54
Szerző: Melano
[1]
A lengyel-magyar barátság évszázadokon átívelő történetében számos jól ismert „csomópont” van.
Kapcsolódó cikkek:
Megelégelték a lengyelek is az EU hazánk elleni intézkedéseit? [2]
Magyar-lengyel emléktábla Katowicében [3]

A Nagy Lajos uralkodása alatti perszonálunió, az 1848-49-es magyar szabadságharcban való lengyel részvétel, a lengyel menekültek befogadása 1939-ben vagy az 56-os forradalom alatti lengyel társadalmi szimpátia és segítségnyújtás.Mi, az alábbiakban egy „csöndesebb” és talán kevésbe közismert korszakot tekintünk át röviden.

A magyar forradalom elleni november 4-i szovjet katonai agressziónak köszönhetően hatalomra jutó Kádár János vezette Forradalmi Munkás-Paraszt kormányhoz és a magyar pártvezetéshez a lengyel politikai vezetés ambivalensen viszonyult: elismerte a kádári vezetés legitimitását, vissza nem térítendő árusegélyt nyújtott Magyarországnak, de kritizálta a forradalmat követő megtorlást, a „Nagy Imre-csoport” elrablását és a volt miniszterelnök kivégzését. A két ország közötti, kissé hűvös viszony normalizálódása csak a lengyel főtitkár, Gomułka 1958. június 28-i gdański beszédét követően indult el. E beszédében a LEMP vezetője a Nagy Imre-perben hozott ítéletet a magyar „ellenforradalom” epilógusának minősítette, hangsúlyozva e forradalom szocializmus ellenes tendenciáját. A két párt közötti távolságtartást Kádár János 1960 márciusában tett varsói látogatása oldotta fel teljesen. Ezt követően a hetvenes évek végéig a politikai viszony normálisnak tekinthető, a két ország a szovjet blokk többi országával fennálló sematikus diplomáciai kapcsolatok szintjén állt.

A hatvanas-hetvenes évek sematizmusa ugyanakkor csak a kül- és pártkapcsolatok világára volt jellemző, a két nép barátságának hagyománya, illetve a kulturális kapcsolatok miatt a lengyel-magyar viszony bensőségesen alakult, ami nem volt jellemző a szocialista tábor többi országa között! A Lengyelországra a hatvanas évek végéig jellemző szabadabb légkör (a kisparaszti árutermelés szabadsága; a katolikus egyház erős pozíciója; kulturális szabadság) hívogató volt a magyar ifjúság számára.

A közös történelmi emlékek a barátság elmélyítését szolgálták, míg a rock- és jazzfesztiválok a viszonylagos szabadság érzetét keltették. A magyar értelmiség érdeklődve olvasta a lengyelországi reformkommunisták rendszerkritikai írásait, figyelte a pártbürokrácia és a munkásszervezetek vitáit. A két nemzet emigráns ellenzéki csoportjai szoros kapcsolatot építettek ki egymással és élénk diskurzust folytattak. 1960-ban a neves író, Czesław Miłosz szerkesztésében jelent meg Párizsban a Węgry (Magyarország) címet viselő kötet, mely magyar ellenzékiek írásait tartalmazta az 1956-os forradalomról, majd 1976-ban adták ki (szintén Párizsban) a Kende Péter és Krzysztof Pomian által közösen szerkesztett könyvet a magyar és a lengyel események 20. évfordulójára.

1968 nem hagyta érintetlenül egyik országot sem: míg Magyarországon a rendszer „liberalizálódása”, nyitottabbá válása figyelhető meg, addig Lengyelországban a diák- és munkásmegmozdulásokra adott agresszív válasz és a LEMP antiszemita kampánya, a szabadabb mozgástér szűkülése vált jellemzővé. Változott a két vezető megítélése és helyzete is. Az 1956-os forradalom leverése után népszerűtlen Kádár János a hetvenes évek elején a keleti blokk legnépszerűbb politikusa, nyugati államférfiak elismert tárgyalópartnere. Gumułka ugyanakkor „sikeremberből” bukott politikussá vált, miután az áremelések ellen tüntető tengermelléki munkások közé lövetett 1970-ben.

A gazdaság tekintetében is változott a tendencia: míg Magyarország – az „olajdollároknak” köszönhetően – a hetvenes években a térség egyik legstabilabb gazdaságával rendelkezett, addig Lengyelország – annak ellenére, hogy szintén vett fel hiteleket – komoly nehézségekkel rendelkezett. A két ország közötti különbséget jól jellemzi, hogy a lengyelek a magyar fizetőeszközt „Kádár dollárjaként” emlegették. Edward Gierek, a LEMP 1970-ben megválasztott új főtitkára nem tudta orvosolni a problémákat, a párt változatlan, „gomułkai” hatalomgyakorlási mechanizmusa 1976-ban munkásmegmozdulásokhoz és a szervezett ellenzék megalakulásához vezetett. Az Adam Michnik által meghirdetett új evolucionizmus (nem a „belső” pártellenzéken, hanem a társadalmon keresztül kell nyomást gyakorolni az állam- és pártvezetésre) később a Szolidaritás mozgalom alapvető programja, egyúttal a magyar demokratikus ellenzék számára tevékenységi minta lett!

Szerző: Törék Csaba

Tags:
lengyel-magyar barátság [4]
Visegrádiak:
Magyarország [5]

Forrás webcím: https://www.melano.hu/lengyel_magyar_baratsag_a_szocializmusban

Hivatkozások
[1] https://www.melano.hu/sites/default/files/articles/lengyel_magyar.jpg
[2] https://www.melano.hu/megelegeltek_a_lengyelek_is_az_eu_hazank_elleni_intezkedeseit
[3] https://www.melano.hu/magyar_lengyel_emlektabla_katowiceben
[4] https://www.melano.hu/tags/lengyel_magyar_baratsag
[5] https://www.melano.hu/visegradiak/magyarorszag